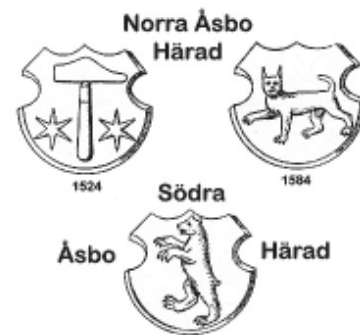

Åsbo Släktblad

Medlemstidning för Åsbo Släkt- och
Folklivsforskare

årg.21 juni 2008 nr.1

Ur innehållet:

Algot Hannrup

Carl Tullgren

Fam. Charlier

Fam. Ståhlqvist

Hemsidan

**Vårens
aktiviteter**

Hanna Ståhlqvists begravning

Rolf Johansson föreläser

Åsbo Släktblad

Medlemstidning för Åsbo Släkt- och
Folklivsforskare
Årg. 21 nr 1, juni 2008

Redaktionen:

Lena Ringbrant Ekelund,
Kamrersg.17, 264 31 Klippan,
tel. 0435-71 10 60
Eivor Johansson, Hjortstigen 16,
260 70 Ljungbyhed, tel. 0435-441 447
Barbro Andréll, Fredsg 8, 264 32
Klippan tel. 0435-147 34
redaktionen@asbo-gen.com
Ansvarig utgivare: Bengt Emgård

Åsbo Släkt- och

Folklivsforskare

Postadress: Box 191, 264 22
Klippan
Besöksadr.: Studiegården 47:an,
Storgatan 47, 2:a vån,

Medlemsavgifter 2008

Helår 125 kr
Familjemedlem 50 kr

FÖRENINGSLOKAL

Studiegården 47:an,
Storgatan 47, 2:a vån, Klippan

ÖPPET HUS, se programsidan.

Kontaktperson: Lars-Eric Jönsson

I lokalen finns föreningens

ARKIV innehållande:

- Antavlor, bouppteckningar, släktutredningar m.m.
- Böcker för släkt- och folklivsforskare.
- Register över bouppteckningar som tillhört Klippans Tingsrätt.
- Material till försäljning, som t.ex. antavlor, ansedlar, böcker och kompendier.
- Tillgång till mikrokort, kort- och rullfilmsläsare.
- Medlemstidningar från föreningar.

Här hålls även kurser i släkt- och lokalhistorisk forskning.

Kontaktperson: Barbro Andréll

© Åsbo Släkt- och Folklivsforskare och författarna som även ansvarar för faktauppgifterna i sina artiklar.

Foto: Lena RE om inget annat anges.

INNEHÅLL

Släktforskarvänner - <i>Bengt Emgård</i>	3
Nästa nummer emigration - <i>Red</i>	3
Förändringar i redaktionen - <i>Lena RE</i>	4
Ny redaktionsmedlem - <i>Eivor Johansson</i>	4
Algot Hannrup - <i>Torsten Hannrup</i>	5
Postmästare Charlier - <i>Lena RE</i>	7
Carl Tullgren - <i>Anita Steiner</i>	10
Tips om hemsidan - <i>Webbmästarna</i>	12
Kyrkoherde Engdahl - <i>Barbro Andréll</i>	13
Familjen Stålvist - <i>Hjördis N & Eva Nilsson</i>	15
Mynttecknens incasserande - <i>Guno Haskå</i>	16
Efter kursen - <i>Eivor Johansson</i>	18
Julöppethus Tomas Anagrius - <i>Lena RE</i>	19
Fader okänd - <i>Eivor Johansson</i>	20
Ovanliga källor - <i>Sten Svensson</i>	21
Årsmötet - <i>Lena RE</i>	22
Adele Leyden - historiska kartor - <i>Barbro Andréll</i> .	23
Boktips - <i>Red.</i>	23
Höstens program	24

Styrelsen 2008

Ordf. Bengt Emgård, Hörsdal 2361, 264 92 Klippan,
tel. 0435-71 19 90

v Ordf. Lena Ringbrant Ekelund, Kamrersg.17,
264 31 Klippan, tel. 0435-71 10 60

Sekr. Gertrud Hannrup, Älvdalsg. 11, 264 43 Klippan
tel. 0435-123 39

Kassör Stina Nilsson, Ö Solgatan 4d, 264 34 Klippan
tel. 0435-71 11 14

Arkiv Lars-Eric Jönsson, Ringgatan 13, 264 32 Klippan
tel. 0435-103 81
Kerstin Persson, Brogårdav. 1, 26061 Hyllinge
tel. 042-22 5368

Dataansvarig Alan Sejrbo-Petersen Hörsdalsv. 167, 260 60 Kvidinge
tel.0435-126 15

Hemsida: www.asbo-gen.com

Webbmästarna Fredric Nilsson & Alan Sejrbo-Petersen
webmaster@asbo-gen.com

Vår förening är medlemsförening i Sveriges Släktforskarförbund, Skånes Genealogiska förbund och samarbetar med Studieförbundet Vuxenskolan Klippan/Perstorp.

•••••
• **Nästa tidning** kommer ut •
• i dec 2008. Vi tar tacksamt •
• emot alla bidrag, gärna om •
• emigration. Sista dag att •
• lämna manus är den **15 okt.** •
•••••

Släktforskarvännar

Trodde nästan att vintern blivit bortglömd detta år - men när rabatterna var fulla med blommor och de tidiga prydnadsbuskarna började slå ut så kom den. Vi fick minus 10 grader och även om det inte var helt oväntat så var det inte precis vad man önskat sig. Det ligger nu bakom oss och vi ser alla fram emot en fin sommar.

Vi får alltmer hjälpmedel i forskningen och många flitiga kollegor arbetar med att digitalisera information och göra den lättillgänglig för alla. Detta material är till väldigt stor hjälp när man söker uppgifter - bara man inte glömmar bort att det är andrahandsinformation som bör verifieras.

Men - vart är vi på väg? Våra gamla "hörnstenar", socken och familj, genomgår en gradvis förändring.

Gamla sockengränser, landskapsgränser och landsgränser ändras eller tas bort och familjebildningen kan snart ha vilken form som helst.

Hemsk tanken om framtidens ansedel skulle ut som detta skräckexempel:

Namn: 110315-3514

Född: 20110315, plats:

N55°42'42,2" / E13°11'55,0"

Död: 20700618, plats:

N56°8'21,7" / E13°7'11,0"

Yrkeskod: 6130

Partnerskap: typ 4 med

100522-3704 registrerat

20300420, plats: N56°8'8,1" /

E13°7'40,6"

Ordf. Bengt Emgård

Det blir något för våra efterföljare att brottas med så nu önskar jag alla en riktigt SKÖN SOMMAR

Bengt

Nästa nummer av Åsbo Släktblad blir ett tema-nummer om **Emigration.**

Vi tänker nog ofta på alla de som reste till Amerika, men det fanns många andra resmål för svenskar som utvandrade.

Under vilka perioder utvandrade de flesta? Vart reste de? Hur gick det för dem? Hur letar man i passagerarlistor, andra länders arkiv m.m.? Det är många frågor som vi kan hjälpas åt med.

Alla som har något intressant är mycket välkomna med skrivna artiklar eller berättelser för oss, så skriver vi.

Tips av alla de slag är också välkomna!

På höstens släktforskar dag den 11 okt kommer vi även att anknyta till detta tema.

Redaktionen

Förändringar i redaktionen

Sten har förvarnat mig en tid att han ville bli avbytt i redaktionen. Eftersom han har varit med längre än jag har - jag tror totalt 10 år, så kan jag acceptera hans beslut, men vi har haft det väldigt roligt på våra möten och på våra besök hos intervjupersoner. Vi har tillsammans utvecklat Åsbo Släktblad och därför kommer Sten att finnas med ett tag som konsult (och det vet man ju vad de gör, eller hur?)

Nya i redaktionen blir **Barbro Andréll**, vår förra ordf som jag och säkert de flesta av er känner till, och **Eivor Johansson** som är ny för mig/er. Hon presenterar sig därför nedan.

Jag hoppas och tror att ni ska uppleva släktbladet lika bra och kanske t.o.m. bättre så småningom. Det känns redan bra.

Tack Sten!

Lena

Presentation av en ny redaktionsmedlem

Ny- i redaktionen- ,
Ny-inom släktforskning-
Ny-inom pensionärernas
skara.

Så skulle en *mycket* kortfattad presentation av mig kunna se ut.

Jag, som är ny inom dessa områden, heter **Eivor Johansson** och är bosatt i Ljungbyhed sedan drygt trettio år tillbaka. Som för så många andra blev det Ljungbyhed p.g.a min makes arbete som pilot. Man flyttade helt enkelt dit där flygplanen fanns.

Själv har jag större delen av mitt liv arbetat inom trä- och byggbranschen med administration och ekonomi. Sedan ett par månader tillbaka är jag pensionerad och kan nu med gott samvete och med framförallt mer tid ägna mig åt det som kommit att bli ett mycket stort intresse, nämligen släktforskning.

Jag är född i Småland i Kronobergs län med en "äkt" smålänning till far, många generationer bakåt, och en mor som föddes i Bollerup i Skåne, en "äkt" skånska har det visat sig. Kombinationen mellan en smålänning och en skåning benämndes alltid som en "springsmålänning" när jag var barn. Om det var ett vedertaget uttryck för "blandningen" eller ett passande namn på ett mycket livligt barn vill jag låta vara osagt.

Under många år har det funnits ett stort intresse att ta reda på mer om mina skånska rötter och i februari i fjol gjorde jag slag i saken och anmälde mig till en kurs hos Barbro Andréll. Det är ingen överdrift att säga att sedan dess har en helt ny (gammal!) värld öppnat sig. Tusentals sidor i bl.a. husförhörslängder och föddeböcker har fört mig närmare mina förfäder och gett mig en inblick i *min* historia i den skånska myllan.

Eivor Johansson

Eftersom jag i hela mitt liv varit en "föreningsmänniska" föll det sig naturligt att tacka ja när Sten Svensson ringde och frågade om jag kunde tänka mig att ingå i Åsbo Släktblads redaktion. Min förhoppning och ambition är att jag på något sätt kan bidra till det trevliga och informativa "släktbladet".

Eivor

ALGOT HANNRUP

Av Torsten Hannrup

Min far **Algot Hannrup** föddes på Ivö den 26 juli 1903. Hans mor **Ingar Hansdotter** (senare Hansson) var född på Hansatorpet i Villands Vånga sockens skogsbygd år 1873.

Hon hade åtta år tidigare, 1895, då hon tjänade piga i Österslöv, fått ett oäkta barn, en son som uppfostrades hos sina morföräldrar på Hansatorpet. När min far föddes var Ingar piga hos familjen **Vestesson** på en gård nära den bekanta Biskopskällaren på Ivö. Vem hans far var är svårare att säga. I födelseboken betecknas barnet som oäkta och fadern som okänd. Min far talade aldrig om sin far, och det låg liksom i luften att man inte skulle fråga om saken. Kvällen innan far dog tog jag mod till mig och frågade honom vem min farfar var. Han berättade då, att det var en av sönerna på gården, **Carl**. Denne hade tillsammans med en syster, **Anna**, emigrerat till USA några månader innan min far kom till världen. Ingar och Carl hade varit trolovade, och det var meningen hon skulle följa efter med min far senare, men det hade inte blivit av. Dessa uppgifter, som han fått av sin mor, verkade far tro fullt och fast på, och det gjorde även jag.

Tjugofem år senare började jag släktforska, och tänkte att jag skulle försöka spåra upp min farfar i USA. Då kom överraskningen! I passagerarlistorna för ankomna till Ellis Island hittade jag Carl och Anna Vestesson, som anlänt från Liverpool den 19 mars 1902, alltså c:a 16 månader innan min far föddes. Carl kunde alltså inte vara hans far! Troligen var det istället någon annan i den Vestessonska familjen. Flera andra omständigheter pekar på detta.

Min farmor Ingar, som befann sig i en svår situation, lämnade sonen att uppfostras hos hennes syster **Karna**, gift med vagnmakare **Otto Persson** i Fjälkinge. Där fick han ett gott hem, och betraktade nog den snälla moster Karna som sin mor. Han hade dock viss kontakt med sin ”riktiga” mor så länge hon levde.

I skolan visade sig far vara studiebevågad, och hans lärare tyckte han skulle utbildas och också bli lärare. Hans fosterföräldrar hade inte ekonomiska möjligheter att bekosta fortsatta studier, men han fick av vissa omständigheter att döma hjälp av släkten Vestesson. Efter att ha förberett sig genom att ta lektioner för lärare i Fjälkinge och klarat inträdesproven, började far på folkskollärarseminariet i Lund som sjuttonåring 1920, och tog sin examen 1924. På nyåret 1925 tillträdde han tjänsten som folkskollärare vid Gråmanstorps skola, efter att först ha hållit provlektioner inför det samlade skolrådet med kyrkoherde Forkman i spetsen. Nämnas kan, att ungefär samtidigt valdes två barndomsvänner och seminariekamrater från Fjälkinge, bröderna **Gunnar** och **Edvin Blixt**, till lärare i Vedby socken, Gunnar vid Bjerröds och Edvin vid Hyllstofta skola. De blev alla tre kvar i trakten hela sitt yrkesverksamma liv.

Gråmanstorp var på 1920-talet en livlig by med järnvägsstation och affär. Det bodde fortfarande mycket folk i socknens norra delar. Den tämligen nybyggda folkskolebyggnaden med lärarbostad i söder inrymde en ovanligt stor lärosal. Denna var försedd med ribbstolar och hade bommar för balansgång, plint m.m. När gymnasik stod på schemat fördes skolbänkarna åt sidan och en ganska stor, fri yta skapades. Detta ansågs synnerligen modernt.

Far trivdes bra i Gråmanstorp och lärde känna många människor. Han spelade teater med barnen, anordnade med böndernas hjälp slädpartier för barnen på vintern, lät dem bada vid ”prästens badställe” i Bäljaneå och gjorde skolresa till Stockholm. En stor skolträdgård fanns, där barnen fick lära sig trädgårdsskötsel. 1937 ändrade han sitt efternamn från Hansson till Hannrup (möjligen efter Hansatorpet). Att folk med son-namn bytte namn var vanligt vid den tiden.

*Algot Hannrup
Foto hos Torsten Hannrup*

Far var idrottsintresserad. Som ung var han en duktig gymnast, och som gevärsskytt tävlade han länge i mästar-klassen och hade en stor prissamling. 1930 bildades idrottsföreningen Gråmanstorps IF, med far som ordförande. Man sysslade främst med fotboll, men även med friidrott, orientering och gymnastik. I fotboll gick det bra, man vann ett år Åsboserien. Tillsammans med två kamrater sökte far upp baron **Gyllenstjerna** på Bjersgård och fick av honom lov att anlägga en idrottsplats 100 m öster om stationen, intill det nu försvunna ”Rydbergs grane”. Där anlades fotbollsplan med löparbana och hoppgröp samt byggdes ett litet hus som omklädningsrum. Gråmanstorps IF:s saga blev dock kort. Folkmängden i norra delen av socknen sjönk snabbt på 1930-talet och underlaget för föreningen minskade. 1937 lades den ner. Att en ny modern idrottsplats, Åbyvallen, stod färdig i Klippan 1938 bidrog också. Åbyvallen tillkom genom en idrottsplatsförening, i vilken folk tecknade andelar. Far var sekreterare i denna förenings styrelse i många år. Så småningom övertogs driften av kommunen.

Då Gråmanstorps IF lades ner överlämnades dess handlingar till

kommunarkivet. Där finns protokollsbok och en tjock skrivbok med laguppställningar för samtliga fotbollsmatcher, matchreferat, uppgift om målskyttar m.m. Kanske intressant för någon ur ett senare släktled!

1938 drogs folkskolan i Gråmanstorp in, och far förflyttades in till Klippan. Flyttlasset gick till Fredsgatan 10, där ett hus inköpts. Under världskriget var far inkallad i flera perioder, sammanlagt nära två år. Han utbildades till värnpliklig fänrik. Ibland vikarierade han som lokalredaktör på HD.

År 1946 var far med om att starta Klippans yrkesskola, och var vid sidan av sin lärartjänst deltidanställd som rektor för denna. Han lade ner ett mycket stort arbete på denna uppgift. Behovet av yrkesutbildning var stort. De flesta människor hade bara gått i sex- eller sjuårig folkskola. Dels var skolväsendet ännu ej så utbyggt, dels hade väldigt många föräldrar helt enkelt inte råd att låta sina barn få högre utbildning. Inkomsterna var låga, och man fick själv betala terminsavgift, läroböcker och ev. resor. Fria skolmåltider fanns ej. Far berättade om hur han varit hemma och talat med föräldrarna till studiebegåvade elever om att låta barnen läsa vidare, men att man ofta inte hade råd.

Genom yrkesskolan fick många nu en ny chans. Undervisningen var gratis och låg oftast på kvällstid. Far organiserade kurser i maskinskrivning, stenografi, bokföring, klädsömnad, yrkesräkning m.m. Telefonen hemma hos oss ringde i ett när det var dags för anmälan. Lärare och lokaler skulle anskaffas. Många resor fick göras till Stockholm och Överstyrelsen för yrkesutbildning för sammanträden och kurser. Så småningom utvidgades programmet. En inbyggd, tvåårig verkstadsskola startades med lokaler på pappersbruket, en treårig utbildning av bilmekaniker kom igång och husmodersskola tillkom i Stackarp o.s.v. Att far orkade genomföra allt detta (dock med viss skrivhjälp) är nästan ofattbart.

Den höga arbetstakten hade dock sitt pris. Far drabbades från omkring 1960 av flera mindre hjärnblödningar, var sjukskriven i perioder och tvingades avgå som rektor 1964. Han pensionerades från sin folkskollärartjänst 1967.

Det var inte lätt för far att ställa om efter ett så aktivt liv, och han var tidvis ganska deprimerad. Då lyckades jag få honom att ta upp ett gammalt intresse han hade för historia och hembygdsvetenskap. Han hade ju ett stort kontaktnät och började cykla runt i bygden och intervju äldre människor. Han skrev många artiklar i NST, började åka till lantmäterikontoret i Kristianstad (där han bl.a. för hand kopierade många gamla kartor) och till landsarkivet i Lund. Snart var han alldeles uppslukad av sina forskningar.

Så småningom mognade tanken på att skriva en bok om hembygden i samarbete med Klippans hembygdsförening. Han insåg tidigt värdet av Blomgrens fotoarkiv, och med god hjälp av fotograf Nils Sjövall kunde han använda bilder ur detta i sin bok, som han gav titeln "Klippanboken – Gråmanstorps socken blir Klippans köping". God hjälp hade han också av Ljungbergs Boktryckeri AB, kanske främst av dess mycket hembygdsintresserade faktor **Rolf Söderås**. Klippans Finpappersbruk genom direktör **Rutger Larsson** skänkte papper, vilket bidrog till att boken kunde säljas till det låga priset av 35 kr. Upplagan på 2000 ex. slutsåldes ganska snabbt. Behållningen tillföll Klippans hembygdsförening. Det var en stor dag för far, då Klippanboken 1970 presenterades i samband med en rundtur i socknen för särskilt inbjudna, åtföljd av en middag på Gästgivaregården. Boken lär i många år varit den mest utlånade på kommunbiblioteket.

I vår föreningslokal finns åtta pärmar innehållande kort med beskrivning av så gott som samtliga hus i Gråmanstorps socken och deras invånare genom tiderna. De avspeglar ett jättearbete. Värdet av dessa pärmar har

ytterligare förhöjts genom att Ingrid Tann och Barbro Andrell för några år sedan lade ner ett stort arbete på att ta fram bilder ur Blomgrens fotoarkiv och sätta in dem på textbladen.

Min far dog hastigt den 6 juni 1973.

Till slut en liten solskenshistoria, som rör både min far och vår förenings uppskattade ordförande **Bengt Emgård**. Bengt hade far som lärare i Klippan. Vid ett teminsslut i tredje eller fjärde klass utspelade sig följande, vilket far flera år efter episoden berättade för mig:

Bengt var en begåvad, men ganska slarvig "spelevink", som far tyckte mycket om. Både min far och Bengts far var bekymrade för honom och ville försöka få bättre pli på honom. I visst samråd kom de därför överens om att far skulle ge honom BC, icke godkänt, i ordning. Så skedde.

Bengt fick nog en liten chock när han öppnade betygsboken och fick se sitt sänkta ordningsbetyg. Eftersom han var en godhjärtad gosse tänkte han att han skulle trösta sin far. När tandläkare Knut Emgård lite senare slog upp betygsboken och kom till betyget i ordning, fick han därför se att det stod inte BC utan BC+ ! Det är nog enda gången ett sådant betyg skrivits. Konstigt nog blev hans far inte alls så glad som Bengt hoppats. Han ringde genast till läraren, talade om vad sonen gjort och skickade honom till Fredsgatan 10. Bengt ringde på dörren, och när far öppnade bad han om förlåtelse för att han ändrat i betyget. Far berättade för mig att han hade all möda i världen att hålla sig allvarlig när ursäkten framfördes. Sedan var nog den historien ur världen.

Som kuriosia vill jag nämna att när vi släktforskade på ett mormoncenter i Kalifornien, så kunde man söka bland deras litteratur. Jag sökte på Klippan och de hade Klippanboken av Algot Hannrup! Det var otroligt!
Lena RE

Postmästare Charlier och polarfarare Nils återigen

Av Lena Ringbrant Ekelund

Familjen **Charlier** väckte mitt intresse när jag fick en förfrågan på **Märta Friedmans** artikel "Postmästare och polarfarare" i Åsbo Släktblad nr 2 år 1997. Jag läste artikeln och blev intresserad av familjens vidare öden, speciellt när jag fann att sex familjemedlemmar är begravda på Gråmanstorps kyrkogård. Jag har utgått från Märta's artikel och lagt till vad jag har funnit.

Carl August Charlier föddes i 1826 på Frösön i Jämtland. Hans far, **Carl Adolf Charlier** (1789-1859), var postmästare där. Fadern hade tidigare varit överstelöjtnant och deltagit i slag mot Napoleon i bl.a. Leipzig. Carl Adolf var född i Stockholm men familjen kom troligen från Frankrike.

År 1853 gifte sig Carl August med **Christine Olsdotter** (f.1832 Heda, Östergötland) och de bosatte sig i Vemdalen, Jämtland. Här föddes barnen **Caroline Matilda Christina** 1854, **Brita Vilhelmina Augusta** 1856, **Alma Hildur Aurora** 1858 och **Amalia Ida Josefina** 1860.

1861 blev Carl August postmästare i Åby och familjen flyttade ner och bosatte sig på Åby 4. Barnen som föddes här var **Ester Siri Paula** 1862, **Carl Axel Emanuel** 1864, **August Vilhelm Uno** 1866, **Anna Eleonora Theresia** 1867 (död 1869), **Adolf Frederik Oscar** 1869 och **Anna Albertina Constantia** 1871.

1876 till 1878 bodde familjen på Gråmanstorp nr 2. Sista barnet **Signe** föddes där 1876.

1882 avled Carl August, vid 55 års ålder, av cancer ventriculi. Då var den yngsta dottern bara 6 år. Några år

Gråmanstorps kyrkogård med fyra Charlier-gravstenar

senare finns änkan Christine och barnen Augusta, Siri, August, Adolf, Anna och Signe på Åby nr 1. Christina levde till 1916 och både hon och hennes man ligger på Gråmanstorps kyrkogård.

Mer om barnen

Caroline Charlier, som var äldst, var först postexpeditör i Lund för att senare i Skurup bli Sveriges första kvinnliga postmästare. Hennes syster Siri Charlier arbetade som hushållerska åt henne och ingen av dem gifte sig. Caroline avled 1946 och Siri året efter och de ligger på samma gravplats i Gråmanstorp.

Augusta Charlier var kassörska på Åsbo-banken och hon ägde huset Tomtebo som låg intill Yllefabriken i Klippan. Hon avled 1932 och ligger begravd i Gråmanstorp tillsammans

med systemn Alma Charlier som hade avlidit redan 1926. Båda var ogifta. Alma hade både arbetat som handelsbiträde i Kristianstad och varit handelsidkarska i Halmstad.

Ida Liljenström gifte sig med bankbokhållare **Adolf Hugo Liljenström** i Landskrona och fick fyra barn; **Signe Sofia, Carl Johan, Gustaf Adolf och Hugo Wilhelm**. Wilhelm, gift med **Ester Svensson** fick tre barn; Lisbeth, Willy och Daniel. Övriga syskonen var barnlösa.

Carl Axel Emanuel Charlier var handlande i Landskrona enligt folkräkningen 1890 men for sen till Amerika. Han dog tidigt och var inte gift.

August Vilhelm Charlier blev sjöman och hamnade i Australien. Han gifte sig där år 1916 med **Margret Daffron**

Fraser 1892 och fick 6 barn; **William George** 1893, **Carl Adolph** 1895, **Margaret Christina** 1896, **Ida Wilhelmina** 1898, **David John** 1900, **Stanley Herbert** 1903. David John gifte sig med **Clarence** och fick sonen **Len** och dottern **Fay**. I andra giftet med **Joan** fick han barnen **Diane**, **Marea** och **Paul**. Dessa träffade vi vid släkträffen i Sydney

Adolf Frederik Oskar Charlier var tulltjänsteman. Han utvandrade till New York och gifte sig med **Alelins Johanna Peterson** och fick en son **William Carl**. Kanske finns det ättlingar till honom i USA.

Signe Ryberg-Snekker-Nisbeth gifte sig tre gånger. Med **Knut Rydberg** fick hon dottern **Ruth**, med **Jens Snekker** fick hon sonen **Sten** och med **Folke Nisbeth** fick hon barnen **Bo**, **Anita**, **Asta**, **Knut** och **Dagny**. Hon bodde i villan Signefrid som fortfarande finns kvar på Villagatan i Klippan.

Slutligen har vi den mest berömda – **Anna Charlier Hawtrey**. Hon arbetade som guvernant i Stockholms-trakten när hon blev förälskad i Nils Strindberg – kusinbarn till August Strindberg. De förlovade sig i oktober 1896 och året därefter följde han med

Bilden på Anna är tagen av Nils men Anna har skrivit på baksidan "Mitt förstlingsverk i kopiering, toning, fixering och klistring. Den 15 maj 1897. Foto Nils Strindberg. Privat ägo.

på Andrée-expeditionen som försökte nå Nordpolen i luftballong. Ballongen kraschar efter bara 3 dagar, men männen fortsätter till fots i tre månader under stora strapatser. De gör hela tiden anteckningar fram t.o.m. den 17 oktober 1897. Anna väntade på Nils i många år, men 1908 gifte hon sig med

engelsmannen **Gilbert Hawtrey** som var bosatt i USA. Vid första världskrigets utbrott flyttade de till England och bodde bl.a. i Torquay.

Andrée-männen återfanns

År 1930 var Anna i Sverige på besök. Några dagar före hemresan fick hon läsa på löpsedlarna att Andrémännen var återfunna. Ett norskt sälfångstfartyg tillsammans med en vetenskaplig expedition fann dem av en tillfällighet när de jagade valross utanför Vitön. Några av besättningsmännen tog sig upp på ön för att leta efter vatten och fann expeditionens sista läger. De fann flera av kropparna men även utrustning, mat och kläder, och även de noggrant förda dagböckerna samt exponerade filmrullar. Nils förlovningsring hittades, liksom en guldmedaljong som innehöll en bild av Anna och en lock av hennes hår. I sina dagböcker nämner Nils henne ofta, och männen firade tom hennes födelsedag den 25 juli.

*Charliersläktingar i Sidney, Australien 2007
Foto ?*

Begravningar

Anna kunde inte stanna tills männens kroppar kom tillbaka till Stockholm

för den stora begravningen, men hon sände en krans. Hon kom aldrig över sorgen efter Nils och när hon dog, 1947 eller -48, begravdes kroppen i England medan hjärtat kremerades och begravdes bredvid Nils. Anna och Gilbert hade inga barn.

Av de elva barnen var det bara fyra som fick barn. Det var Ida, August, Adolf Fredrik och Signe.

Läsvärd bok

Mina källor har förutom Märtas artikel varit bl.a. en mycket läsvärd bok "I vindarnas våld" av **David Hempleman-Adams**, införskaffad från Andréé-museet i Gränna. Författaren försöker, med modern teknik, genomföra den resa som Andréé-expeditionen aldrig lyckades med. I boken skildrar han sin resa varvat med fakta och dagboksanteckningar från Andréé-expeditionen.

Släkt i Australien

Jag har även fått mycket hjälp av **Willy Liljenström**, barnbarn till Ida Charlier. Han har även berättat för mig om hur de träffade släkten i Australien. Willy och hans fru Birgitta skulle besöka Liselott Klinth, Birgittas dotter som var i Australien pga sin mans forskning. Willy visste att han hade släkt i Sidney och det hade han berättat för Liselott. Hon hade forskat

och hittat telefonnumret till **Diane Shore** som är barnbarn till August Vilhelm och Willys nästkusin. Liselott hade inte kontaktat Diane utan Willy fick själv ringa till henne. Hon blev mycket glad och överraskad och bjöd hem dem i flera dagar. En kväll hade hon samlat ihop 15-20 släktingar till en mycket trevlig barbequeafton. (se foto)

En annan dag ordnade hon en guidad tur i Sidney fast utan att själv närvara. Hon gav dem en karta, bilder och information så Willy, Birgitta och Liselott fick själva gå runt och uppleva Sidney idag och Sidney på 1800-talet.

Släkträff

Förra sommaren ordnade släkten Charlier en släkträff i Gränna. Då började man med Carl Adolf Charlier dvs Carl August far och hans tre syskon **Axel Vilhelm** f. 1827, **Emmerick Emanuel** f. 1828 och **Emilia Matilda Sofia** f. 1836. Till släkträffen kom även Diane och hennes man Richard Shore från Sidney i Australien! (Se foto)

Astronom

Intressant här är att en son till Emmerick, **Carl V L Charlier** f. 1862 var en internationellt hyllad astronom som bl.a. var professor i astronomi och direktör för Observatoriet i Lund. Han

genomförde omfattande studier av Vintergatan och har fått en krater på månen, en nedslagskrater på Mars och en asteroid uppkallade efter sig (Källa: Wikipedia). Asteroiden heter 8677 Charlier.

Carl gifte sig med **Siri Dorotea Leissner** och fick fem döttrar; **Elsa(Essie), Sonja, Harriet, Helga (Hella)** och den yngsta dottern **Agnes Urania Charlier**, fil. lic. i ryska. Hon kallades Lillan och var gift med diplomat och språkvetare **Gunnar Jarring**.

En kuriositet som jag fann på Wikipedia är att den första gasballongen skapades av en **Jacques Charles** och hans medhjälpare år 1783. Den var mycket bättre än varmluftsballongen för den flög fortare och högre. Dessa ballonger kallas för charlier och det var en sådan ballong som Andréé använde sig utav.

Källor:

Märta Friedmans artikel "Postmästare och polarforskare" ur Åsbo Släktblad nr 2 1997

Willy Liljenström

"I vindarnas våld" av David Hempleman-Adams

Wikipedia

Släkträff för Charlierättlingar i Gränna 2007. Foto ?

Från Carl Gunnarsson till Carl Tullgren - 1691-1936

Av Anita Steiner

Förr fick man efternamn efter sin far. Det blev Carlsson och Carlsdotter. Soldater och hantverkare använde ofta andra efternamn som ibland ärvdes men ibland bara försvann...och i detta fallet komma tillbaka. Anita berättar om sin farfars anor och deras efternamn.

Den nutida gården Tåstarp 12. Foto: Anita Steiner

1691 föddes en son till **Gunnar Larsson** och hans hustru **Bengta Persdotter** i Örnafälla Markaryd, Småland. Hans namn blev **Carl Gunnarsson**.

Carl föddes under Karl XI regering men växte upp på Karl XII tid. Efter Karl XII segrar i Europa bl a vid Narva kom nederlaget vid Poltava 1709. Så gott som hela den svenska hären utplånades. De soldater som inte dödades under slaget eller dukade under av krigsskador fördes i fångenskap till Ryssland. Så skedde även med Skånska Husarregementet, nästan alla soldaterna fördes bort i fångenskap. Sverige behövde rusta en ny armé. I synnerhet Skåne behövde skyddas. Arvfienden Danmark låg nära och danskarna önskade återta Skåne som blivit svenskt 1658 bara ca 50 år tidigare.

Generalguvernören över Skåne, **Magnus Stenbock**, fick uppdraget att återuppsätta Skånska Husarregementet. Unga män skulle lockas till soldatlivet. Skåningarna var inte helt pålitliga, Snapphanekrigen hade varit svåra i norra Skåne och många skåningar var fortfarande danskvänliga. Sverige ville försvenska det nya landskapet, Lunds universitet byggdes, många skånska gods fick svenska ägare, svenska präster placerades i en del kyrkor och unga män från landskapen norr om Skåne lockades till soldatlivet.

Stenbock mönstrade regementet kompanivis i Ängelholm på hösten 1710. Nittonårige Carl Gunnarsson i Markaryd hade troligen ingen gård att överta utan behövde sin bärgning. Han

mönstrade den 10 okt 1710 till soldat i Skånska Husarregementet, senare kallat Norra Skånska Kavalleriregementet, och blev ryttare nr 36 i Bjäre Härads Kompani. Att det nya soldatnamnet **Markman** kom från hans hemort är lätt att förstå.

Carl Markmän är inne för mönstring flera gånger. 1722 är han tydligen sjuk för enligt soldatrullorna "står han till förbättring" och 1724 står det "Karlen har förbättrat sig - tar avsked".

I byn Tostarp ca 13 km NO Ängelholm var, enligt Jordeboken, gården Tostarp 12 ödegård på 1720-talet. Gården var en sk kronogård, ägdes alltså av staten.

Carl övertar gården som kronoarrende. Han gifter sig 17 nov 1723 i V Karup med **Svenbor Joensdotter**, Svenstad och bildar familj. 1727 föds sonen **Gunnar**. Gunnars efternamn blir inte Markman utan det gamla namnbruket med faderns förnamn träder in igen. Om familjenamn brukats av allmogen vid denna tid hade familjen Tullgren i stället hetat Markman.

Carl Markman avlider 23 jan 1772, 80 år gammal. Enligt dödeboken: "- salig död gamle Markman förmodligen lång svår sjukdom av ålderdomsbräcklighet."

Gunnar Karlsson har tidigare övertagit arrendegården och fadern har bött kvar som sk "inhyser". Gunnar gifter sig med **Elna Nilsdotter** och får fyra

barn **Nills, Kjersti, Svenborg** och **Elna**.

Uppgifterna om Gunnar är något knappa eftersom alla kyrkböcker i Tostarp före 1754 brunnit. De uppgifter som jag har före detta år är hämtade från soldatrullor, jordeböcker och mantalslängder. Gunnar levde nog ett stilla liv som bonde i Tostarp med fru och barn. Han dog 1780 av "vattusot" endast 53 år gammal.

Gunnars son Nills föds 1754. Vid faderns död är Nills 26 år och övertar då gården. 1781 gifter sig Nills med **Boell Bengtsdotter** "7 jan vigdes drängen Nills Gunnarsson till pigan Boell Bengtsdotter båda i Tostarp" enligt vigdeböckerna. Dräng och piga i detta sammanhang är lika med ung man och ung kvinna.

Boell var av gammal Tostarpssläkt. Både på mödernet och fädernet hade man bött i Tostarp i flera generationer.

Den 14 dec 1795 är säkert en stor dag för Nills och Boell då de kan friköpa gården Tostarp 12 från kronan. Som tredje generation på gården blir de nu självägande bönder. Enligt köpehandlingar, som fortfarande finns hos de nuvarande ägarna, betalade de 46 riksdaler och 27 shilling för gården. Nills och Boells lite barnsliga namnteckningar finns på handlingarna.

Boell och Nills får mellan 1782 och 1796 åtta barn. En son, **Sven**, dör 1793, 1 mån gammal, de två sista barnen föds döda och 9 dagar efter det

sista barnets födelse dör också Boell, 37 år gammal.

Vid moderns död var äldsta dottern **Elna** 14 år. Det blir hon som får träda i mors ställe och ta hand om hem och syskon. Yngsta systemen **Kjersti** var endast fem år gammal.

Gården var inte så liten. Enligt bo-uppteckning efter Boell fanns bl a "4 hästskulptur, 8+7 (?) fårskulptur, 12 fårsulptur". Vid arvskiftet den 8 juli 1796 erhåller Nills 2/3 av boet och barnen delar på 1/3. Av denna tredjedel får de två sönerna **Gudmund** och **Lars** vardera dubbelt så mycket som systrarna **Elna**, **Sissela** och **Kjersti**.

Gården var en s k rusthållargård, vilket innebar att man skulle hålla soldat med rustning som en form av skatt. I detta fallet bildade man tillsammans med en annan gård (s k augment) Rusthållet nr 49 i Skånska Husarregementet.

1835 avlider Nills 81 år gammal. Han har bott kvar "som änkeman och undantagsman" enligt anteckningar i husförhörslängder, hos sonen Gudmund Nilsson.

Som seden var blev det äldste sonen Gudmund Nilsson som övertog gården. Sonen **Lars** född 1788 fick söka sig andra vägar. Vanligt var att ta drängarbete på någon större gård, om man inte hade turen att gifta sig till någon egen. En annan utväg var att söka sig till ett hantverk. Vägen var lång om man ville bli mästare; lärlings- och gesällåren var många och sedan återstod att göra mästarprovet. Lars blev så småningom timmermästare. Var han lärde sig yrket vet jag inte, kanske han kunde börja som lärling hos någon bysnickare i Tostarp och fortsätta i Ängelholm.

Lars mästarbrev är inte bevarat men 1813 söker han burskap av Magistraten uti Sjö- och Uppstaden Ängelholm. Burskap måste beviljas för att få bedriva egen rörelse inom staden. Från Rådstugan i Ängelholm (det lilla korsvirkeshuset på torget) erhåller han burbrev som timmermästare. I denna handling från den 31 maj 1813 står för första gången namnet Tullgren. Det var vanligt i slutet av 1700- och början av 1800-talet att hantverkare som

flyttade från landsbygden till staden bytte namn. Var man mästare med burskap var man ju upptagen borgare och ville kanske betona detta.

1817 gifter sig Lars i Rebbelberga kyrka med **Petronella Holmgren**, dotter till **Johannes Holmgren** och **Anna-Gretha Svensdotter**. De får tillsammans fem barn, **Nils Petter**, **Johannes**, **Christian**, **Sophia** och **Sven**. Efter ett par år övertar Lars och Petronella ett litet torp i Rebbelberga Ängelholm. Att enbart leva på sitt snickeri gick tydligen inte i en liten stad.

Lars blev inte gammal, knappt 40 år gammal dör han i nervfeber 1828. Petronella gifter så småningom om sig med trädgårdsmästare **Chr Davidson** och får med honom två barn.

När Lars barn blivit vuxna så övertar äldste sonen Nils Petter faderns torp plus sin morfar Johannes torp, sonen Johannes flyttar till Malmö, (Christian dör endast 2 mån gammal), Sophia gifter sig och flyttar till Helsingborg och yngste sonen Sven flyttar efter en tid till Johannes i Malmö.

Det är endast Johannes och Sven som får barn med namnet **Tullgren**. Nils Petter gifter sig aldrig. Svens barn var tre ogifta syskon Carl Oscar och Natalia ägare till järnhandeln Rosengren o Riis i Malmö. Alltså är det endast Johannes barn som bär familjenamnet Tullgren vidare.

1844 flyttar Johannes till Malmö och året efter, den 6 dec 1845, utfärdar Timmermansambetet uti Sjö- och Stapelstaden Malmö Mästarbrev i timmermansyrket. Samma år erhåller han burskap som timmermästare i Malmö.

1846 upphör skråväsendets makt och ersätts av "Fabriks- och Hantverksförordningen". Troligen har reglerna nu blivit ändrade för 1848 erhåller Johannes burskapsrätt i bagaryrket och 1856 i bryggaryrket av Borgmästare och Råd uti Sjö- och Stapelstaden Malmö trots att han inte är mästare i dessa yrken. Mästarbrevet och alla burskapshandlingar från ämbetena i Malmö finns bevarade.

Johannes gifter sig 1848 i Strövelstorp med **Botilla Sjö Dahl**, dotter till bonden och järnhandlaren

Per Sjö Dahl och hans hustru **Elna Christensdotter** i Strövelstorp. En bror till Botilla, **Petter Gustaf Sjö Dahl**, blev kantor i Gråmanstorp Klippan. När kyrkorgel installerades i kyrkan blev kantor Sjö Dahl den förste organisten i Gråmanstorp.

Enligt den muntliga traditionen i familjen var det Botilla som kunde baka. Driftiga som Botilla och Johannes tydligen var så startar de bageri och öppnar bagarbod troligen på Rundellsgatan i Malmö. Om de också driver bryggerirörelse vet jag inte men i husförhör 1860-64 kallas Johannes "Bagarmästare och Bryggare".

Trots deras flit hade Botilla och Johannes det fattigt i många år. 12 barn föds och vid sonen **Carls** födelse 1851 står "modern i knappa villkor". I husförhörslängden från 1875-78 finns Johannes lillebror Sven antecknad som inneboende bagarlärling.

Men tydligen går det bättre och bättre för Johannes för senare köper han, tillsammans med en kompanjon Nilsson, 7786 m² mark i området Kirseberg. Här bygger de en fin villa kallad Johannesro. Kompanjonen äger 15/48 alltså knappt tredjedelen.

Min tro är att byggherrarna Tullgren/Nilsson köpte så mycket mark i spekulationssyfte. De hoppades få sälja mark och bygga fler fina villor. Tyvärr lyckades det inte. Området blev aldrig attraktivt, för de förmögna malmöborna valde att bygga väster om Malmö på vägen till Limhamn.

Johannes dog 1907 men villan blev inte såld förrän på 1930-talet. Äldste sonen **Ludvig** i Jönköping hade hand om villan och han lät en advokatfirma i Jönköping sköta försäljningen. En malmöfirma hade nog haft större möjligheter.

Änkan, fru Nilsson, bodde också kvar i villan och naturligtvis var det inte lätt att sälja endast 33/48. Något som ytterligare bidrog till att Johannesro blev svårsåld var omgivningen. Att betala ett högt pris för en fin villa i ett område, som då var att betrakta som slumområde, var ingen villig att göra.

I min barndom hörde jag ofta talas om Johannesro och den misslyckade försäljningen. Man menade att

familjen förlorat mycket pengar på att hela affären dragit ut på tiden. Johannesro är i dag rivet och området bebyggt med hyreshus.

Johannes och Botilla är tillsammans med fyra av sina barn begravda på S:t Pauli Mellersta kyrkogård. Också barnbarnet **Erik** och hans hustru **Wega** samt Eriks son **Bertil** och hans hustru **Nelly** är begravda på den stora gravplatsen Johannes köpte. Tyvärr är den äldsta gravstenen borta.

Botillas och Johannes son Carl föddes 1851 och växte, liksom sina syskon, upp i Malmö. Carl gick i sin mors fotspår och blev bagare. Gesäll blev han 1870 enligt gesällbrev från Hantverksföreningen uti Sjö- och Stapelstaden Malmö. Något mästarbrev finns inte, och troligen avlade han inte rnästarprov eftersom detta nog inte längre fordrades.

I Malmö träffade Carl **Bertha Siesing**. Hennes föräldrar hade flyttat till Sverige 1857 då Bertha var två år. Familjen kom från den lilla byn Diesdorf väster om Magdeburg, Tysk-

land. Vad som fick Berthas föräldrar, **Bertha Emelie Henne** och **Andreas Siesing**, att flytta till Sverige vet jag inte. Andreas var murare i Diesdorf men arbetade så småningom upp sig och blev cikoriemästare på cikoriefabriken i Malmö.

Carl och Bertha gifte sig 1876 och flyttade samma år till Klippan eller Åby, som orten hette på den tiden. Mellan 1876 och 1880 var Carl anställd som bagare hos "Mattis Persänka". Bagare **Mattis Persson** var nu död men hans fru och döttrar drev rörelsen vidare. Carl och Bertha fick tre barn i första bostaden som var i samma hus som arbetsplatsen. Tyvärr dog äldste sonen **Edvard** i en olycka i hemmet före ett års ålder. 1880 flyttade familjen in i eget hus och här föddes efter hand ytterligare 10 barn.

Carl har nu eget bageri med bagarbod. Trots att huset i dag verkar litet fanns det ytterligare två affärlägenheter som hyrdes ut. Hyresgästerna skiftade under åren t ex var här speceriaffär, skrädderi, dammode,

symaskinsaffär, fotoateljé m m. Det var i vinkelbyggnaden inåt gården som familjen bodde. I ett uthus på gården fanns dessutom mangelbod dit klippanborna kunde komma och mangla.

Efter hand som Carl blev äldre trappade han ner på den dagliga bakningen och började leverera bröd till militärförläggningen i Ljungbyhed vissa dagar i veckan. Under sommaren bakade Carl bullar, som packades i mangelkorgar, och så tog Carl de yngsta sönerna och de äldsta barnbarnen till hjälp, och så åkte de tåg till Skärälid och Kopparhatten på Söderåsen. Här sålde man bullar till de många turister som kom hit i början på seklet. Barnen tjänade också en extra slant genom att sälja vykort.

Bertha stod i alla år vid Carls sida och hjälpte honom, också hon var med i Skärälid och sålde bröd.

Carl och Bertha var min farfar och farmor. Carl dog 1936. Bertha bodde efter Carls död i mitt hem till sin död 1938. Samma år såldes deras hus på Storgatan i Klippan.

***

TIPS OM HEMSIDAN

Det finns många orsaker att besöka föreningens hemsida. Här kommer några nyheter och lite gamla tips.

ÖRKELLJUNGA

Har du släkt i Örkelljunga, så har du numera fått en guldgruva på vår hemsida!

Du hittar mer än 26.000 uppgifter om födde, vigde och döde från åren 1722-1937!

Underlaget kommer från Bertil W Johanssons hemsida "Guldkorn för släktforskare" och från Magnus Påhlsson. Bengt Emgård har sammanställt databasen och därefter har den bearbetas av Fredric Nilsson för presentation på hemsidan.

EMIGRATIONSREGISTRET

Registret över de personer som emigrerade från Klippans kommun, från 1850-talet fram till första världskriget,

finns nu tillgängligt i vår föreningslokal och på hemsidan. Kompletteringar och rättelser kan göras i registret på hemsidan eller personligen till Barbro Andréll.

INLOGGNINGSPROBLEM

Vi har hört att man iband har problem med att logga in på vår hemsida. Webmästarna mailade en enkät till medlemmarna på hemsidan, men de vet fortfarande inte vad man har problem med. Maila eller ring gärna om du har problem. Ingen fråga är för dum.

MEDLEM PÅ HEMSIDAN

Om du har svårigheter med att bli medlem på hemsidan så finns det numera mer information på hemsidan. Det är ett 2-sidig informationspapper som webmästarna har satt ihop.

Detta material kommer även att finnas i vår föreningslokal. Du kan även maila webmästarna så skickar de den till dig. webmaster@asbo-gen.com

SÖK PÅ HEMSIDAN

Många har kanske inte upptäckt att det finns två fina sökmöjligheter på vår hemsida. Längst upp till höger finns möjlighet att skriva ett sökord. Dessutom hittar du i menyraden till vänster Avancerad sökning bredvid ett förstoringsglas.

Klicka här och du kan direkt söka på nästan allt som finns på vår hemsida.

GRAVSTENSREGISTRET

På hemsidan kan du söka efter gravstenar från Färingtofta, Gråmanstorp, Klippans kapell, Källna, Oderljunga, Rya, Vedby, V.Sönnarslöv och Östra Ljungby. Totalt är det 12 909 poster! Du kan även tända ljus för de döda på hemsidan.

Så gå in på www.asbo-gen.com!

Webmästarna

Samuel Gustaf Engdahl, kyrkoherde. Nr. 15 i Riseberga/Färingtofta Series Pastorum.

“Redan en hastig blick i kyrkoböckerna i Riseberga och Färingtofta från **Samuel Engdahls** tid, med deras lösa anteckningar i slarviga lägg, vittnar om höggradig vanskötsel av denna sida av hans ämbetsuppgifter”.

Orden är **Gunnar Carlqvists**, hämtade ur hans bokverk “Lunds Stifts Herdaminne”.

Carlqvists beskrivning av kyrkoherde Engdahl och hans karaktär är föga smickrande, men säkert kan alla som under sin forskning sökt i Riseberga och Färingtoftas böcker under 1840-talet, skriva under på riktigheten i uttalandet.

När Engdahl 1837 tillträdde tjänsten som kyrkoherde i Riseberga och Färingtofta, hade han redan en bred erfarenhet som prästman med så skiftande uppdrag som bataljonspredikant 1831-33, eo. tjänstgörande kunglig hovpredikant 1833 och sekreterare i Stockholms prästsällskap. Väl etablerad i Åsbo fortsatte karriären till en början uppåt, blev 1844 prost över egen församling och kontraktsprost från 1845.

En samtida bild av denne prästman ger oss **Henrik Schönbeck**, son till Engdahls företrädare på kyrkoherdetjänsten, **Christian Schönbeck**.

“När Samuel Engdahl genom greve von Saltza, allrådande hos Carl XIV, 1837 fick kh. tjänsten i Riseberga pastorat, var han redan då känd för att ha benägenhet för starka drycker. Bestridde på det mest slarviga sätt allt som tillhörde pastoralvården och de kassor han hade om hand. För flera år saknas anteckningar av födda, vigda och döda.

Förde en lång rättegång med klockareprästen **Timelin**, som han nekade att få i pastoratet tjänstgöra. **Nödgedes 1851 att begära vice pastor och vice häradspäst**. Alla de kassor han hade om hand var då till större eller mindre del förstörda.

Blev 1854 ställd under förmyndarskap.

Fortfor att föra en supig levnad. Har flera gånger bitit och slagit sin hustru, så att hon måste rymma från honom med barnen.

Engdahl hade en verklig begåvning som författare, men led brist på kunskaper. Han var lättjefull och njutningslysten, och under sin tjänstgöring i Riseberga skrev han nog inte en enda predikan utan använde oftast sådana tryckta, dem han slarvigt uppläste så att det bemärktes av hela församlingen.

Stundom var han drucken vid tjänstförrättningar och alltid vid begravingar då god tillgång fanns på spritvaror”.

Så långt H. Schönbecks vittnesbörd om sin faders efterträdare.

Carlqvist har varit medveten om att Schönbeck varit “verkligt indignerad och därför icke skrätt sina ord” men avslutar sitt porträtt av Engdahl med orden:

Exempel från Engdahls lappar med bl.a. recept. Från Genline.

“Att man ändå bör sätta tro till vad Schönbeck skriver framgår noggsamt av t ex. domkapitlets administrativa- och brottmålsprotokoll. Ett vittne förklarar 1857 att han icke kunde avgöra om Engdahls beteende “härrört av sinnesrubbing eller av för mycket förtärande av starka drycker”.

Peter Wieselgren, som 1848-57 var kyrkoherde i Helsingborg, har också antecknat att Engdahl “levde i grovt fylleri under utövning av hustrutyrannie, t.o.m. kniv användes då frun en natt måste fly till **rådman Cöster** och barnen till **doktor Stenkula**”.

Samuel Engdahl dog i Helsingborg 1868 10/4.

Samuel G. Engdahl var född i Linköping 1799 5/8, son till trädgårdsmästare **Samuel Engdahl** och hans hustru **Birgitta Christina Carlsdotter**.

Gift 1837 19/3 i Brastad i Bohuslän med **Anna Cristina Bundsen**, född på Holma Säteri 1805 18/8, död i Hörle bruk i Värnamo 1899 24/10, dotter till godsägare **Fredrik Bundsen** f. 1770 och **Gustava Lembke** f. 1775.

Källor:

Carlqvist,

Lunds Stifts Herdaminne.

Kyrkoarkiv i Linköping, Brastad och Riseberga.

ARBETET MED REKONSTRUKTION AV RISEBERGA/FÄRINGTOFTA FÖDDA 1840-51.

Hänvisande till de inledande raderna i min artikel om Kyrkoherde Engdahl, har jag påbörjat en rekonstruktion av födda barn i Riseberga och Färingtofta under åren 1840-51. Förhoppningsvis kan projektet slutföras under vintern 2008/09 och göras sökbart på vår hemsida.

Barbro Andréll

Familjen Ståhlqvist i Åmod, Perstorp

Hösten 2006 kom **Peter Steelquist** på besök från Amerika. I samband med detta gjordes en del efterforskningar om hans släktingar **Anders** och **Hanna Ståhlqvist** vilket ledde fram till detta familjeöde:

Anders Ståhlqvist var född 1823-04-09 i Hultet, Västra Torup. Han var son till **Kristen Persson** och **Elna Bengtsdotter**. I Hörja vigdes 1846-04-18 artilleristen **Anders Kristensson Ståhlqvist** med pigan Hanna Nilsdotter i Strandböke, Hörja. Hanna var född 1825-02-02 i Röke, dotter till Nils Larsson och Karna Thorsdotter i Harastorp. Hannas familj flyttade i november 1836 från Harastorp i Röke till Strandböke.

Strandböke

I Strandböke föddes Anders och Hannas tre första barn, **Carl, Johanna** och **Frans**. 1853 flyttade familjen till Åmod i Perstorp och här föddes ytterligare 4 barn, **August, Johannes** samt tvillingarna **Assarina** och **Carolina**.

Wargahuset

I husförhörlängden står Anders som torpare och smed på det i dagligt tal kallade Wargahuset. I en artikel i NST i december 1960 (**Henning A Olsson**) kan man bl a läsa följande om familjen:

Ståhlqvist hade tagit avsked från Wendes artilleriregemente den 2 mars 1847. Han var känd som en stor skämtare och ville gärna driva med folk. Han var på sitt sätt mycket originell och det finns åtskilliga historier om honom. Författaren hänvisar till ett torpkontrakt mellan jordägaren **Sven Nilsson** i Åmod och Ståhlqvist. Det är undertecknad den 29 juli 1853 i Åmod. Anders Ståhlqvist tillhörde en av dem som återfinns i N Åsbo härads dombok. Vid tinget den 23 augusti

1859 stod han åtalad för att å allmänna landsvägen i Perstorp slagit och okvädat fattigvårdsstyrelsens ordf, åbon **Per Mattisson** i Tostarp. Förspelet till intermezzot var följande:

På en sockenstämma i Perstorp beslöts att lägga en ny ringmur kring kyrkogården och efter en uppgjord plan fick samtliga hjälpa till med dylika arbeten. Även Ståhlqvist nåddes av kallelsen att infinna sig till arbete på kyrkogården, men han tillhörde de motsträviga och föredrog helst att stanna hemma i Wargahuset och prata med de vägfarande, som gjorde uppehåll vid vägkorset.

Wargahuset

Foto: Hjördis Nilsson

Vittnesförhöret är mycket intressant, ty man får följa händelseförloppet från början. Åbon **Nils Eskilsson**, granne till Per Mattisson, berättade att de voro på väg till skolhuset i Perstorp, att där redogöra för fattigmedlens förvaltning. Då de kommo utanför handlande Ströbäck's affär (som låg intill kyrkan) kom Ståhlqvist ut från affären och "sporde i hvad förrättning de nu vore ute i". Sedan de uppgivit detta, yttrade han "det var en dj-a mängd tyngder Ni lägger på torparna, nu skall de göra dagsverken till ringmuren vid kyrkan", hvarefter han till Mattisson tillade "det har Du skuld till Din lushund" och Mattisson uppmanade honom att gå till sitt arbete, men denne trängde

närmare Mattisson och frågade om det inte var honom tillåtet att stå på vägen, varvid han med handen stötte Mattisson under näsan. Vittnet vände sig bort från personerna men hörde då Ståhlqvist yttra "slår Du igen" varpå Ståhlqvist gav Mattisson ett par örfilar. Slutligen lyckades Nils Eskilsson avstyra bråket.

Målet uppsköts till den 4 november då flera vittnen skulle höras, däribland handl Ströbäck som i stort sett avgav samma vittnesmål som Eskilsson. Utslaget föll den 17 december 1859 och Ståhlqvist dömdes enligt 18 kap i

Missgärningsbalken till att böta 100 riksdaler banko till lika fördelning mellan kronan, häradet och åklagaren eller vid bristande tillgång till 28 dagars fängelse å vatten och bröd.

Ståhlqvist som var mycket fattig valde fängelset, men fängelsevistelsen och den ensidiga födan bröt ned hans krafter och den 29/9 1860 dog Anders av vattusot, begravdes på Perstorps kyrkogård. Han efterlämnade änkan Hanna och fem barn samt tvillingflickorna som föddes i maj året efter hans död.

Hanna Ståhlqvist bodde kvar i stugan men alla hennes barn utvandrade till Amerika. Hanna var en troende kvinna

och bönemöten hölls i hennes hem. Hanna dog den 15 maj 1914 och begravdes på Perstorps kyrkogård.

Sonen Carl var med på sin mors begravning och reste även den gravsten som finns bland borttagna på Perstorps kyrkogård. Troligen stannade sedan

könen för att åse tävlingen och många av dem för att hålla vad. När tupparna visats upp och vadhållningen undanstökats släpptes dom lösa mot varandra och det blev verkligen ett skådespel som ingen sett maken till. Lösryckta fjädrar virvlade i luften och blodet flöt från tuppkammarna men så

skaffa föda till "julagrisen" på ett högst finurligt sätt.

Grisen växte upp på grönbeta och när det började bli knölar i Åmod-bondens potatisåker så sökte den sig dit för ett extra skrovsmål. Tilltaget observerades dock och Ståhlqvist fick stränga order att antingen ringa grisen eller hålla den instängd. Att "ringa" en gris innebär att ringar anbringas på dess nos och hindras därigenom att böka i jorden. Med tanke på att det snart var tid att skörda potatisen så valde Ståhlqvist detta alternativ för efter skörden var det ju fritt fram för grisen och ringarna klipptes bort. Arbetet på potatisåkern var emellertid så väl utfört att grisen inte hittade mycket kvar där varför den sökte sig till gårdens potatisstuka istället. Nu blev Ståhlqvist strängeligen uppmanad att ringa grisen igen och det var först vid stukans vinterbeläggning som man upptäckte att påhälsningarna hade fortsatt och att "stölden" var avsevärd. Nu gick bonden upp till den på ofri grund boende husägaren och fordrade ersättning för att ordern om grisens ringning inte åtlytts. Denne förklarade sig dock fri från allt ansvar då han följt ordern till punkt och pricka. Bonden begärde då att få se grisen vilket han fick, det visade sig då att grisen hade en stor ring i vardera örat. Efter den dagen blev det kyliga klimatet emellan kontrahenterna om möjligt ännu kyligare men Ståhlqvist hade nått sin målsättning, julagrisen hade nått upp till avsedd storlek..."

Lite av detta kunde vi berätta för barnbarnsbarnet Peter vid hans korta besök. Han blev visad runt i trakten av Eva och Erik Nilsson, bl a var man i Åmod. Han fann gravstenarna efter Hanna och Carl och kunde med hjälp av Perstorps bibliotek hitta uppgifter om sina förfäder.

Hjördis Nilsson och Eva Nilsson

*Hanna Ståhlqvista begravning vid Wargahuset.
Foto hos Greta Nilsson, Hyllstofta*

Carl i Sverige eftersom även hans gravsten finns här, enl den dog han i Ybbarp 7/12 1932.

På Perstorps bibliotek finns en del nedtecknat av **Charles Johansson**, Ebbarp. Bl a finns det två historier om den färgstarke Ståhlqvist i Wargahuset:

"En kväll satt torparen **Sven Fälla** och husaren Ståhlqvist på Blekemåsa gästgivaregård och festade och blev småningom stora i orden. Bl a hade bådadera den mest stridslystna tuppen och nu blev källaremästare **David Bonthron** plötsligt intresserad och fick en idé. Han brukade ställa till med baler och slädpartier och varför inte komma med något nytt? Han föreslog gubbarna att låta tupparna avgöra saken genom en tävling inför publik och uppställde som pris fri förtäring för den vinnande tuppens ägare. Förslaget antogs och datum för tävlingen bestämdes varpå gästgivaren åtog sig att sprida kändedom om engagemanget. Det kom mycket folk av båda

var ju också striden på liv och död. Längre var det omöjligt att avgöra vilken av tupparna som skulle avgå med segern men slutligen började vingarna att släpa mot marken på Sven Fällas tupp och snart föll den ihop död. Vinsten blev stor för vinnarna för de flesta hade hållit på Sven Fällas tupp som verkat vara den kraftigaste.

Gästgivaren fick en god kassakväll men hur "hönsasoppan" kom att smaka Sven Fälla efter att ha kommit hem till den ovetande hustrun med familjens döda tupp, det förmåler inte historien"

Julagrisens skrovsmål

"Ståhlqvist vann tuppfäktningen på gästgivaregården men segern blev mer än tvivelaktig för han hade kommit hem till sin Hanna i ett högst opresentabelt skick och inte stort bättre gick det för tuppen som aldrig mer blev någonting till för hönsgårdens framtida bestånd. Ståhlqvist behövde alltså en rehabilitering och det lyckades han skaffa sig genom att

Angde Myntetecknens incasserande 1717

av Guno Haskå

Jag har i samband med min genomgång av domstolshandlingar från N Åsbo under 1700-talets början hittat ett dokument som jag tycker medlemstidningens läsare bör vara intresserade av. I häradsrättens handlingar finns en lista där de personer i häradet som innehade den första upplagan av Karl XII:s nödmynt uppmanades att lösa in dessa. Ingen annan jag känner har sett en sådan förteckning förut.

Under andra hälften av 1710-talet när metallbristen var stor och svenska statens finanser var i botten, utgavs s.k. nödmynt. Om dessa kan man läsa följande i Nationalencyklopedien. Svenska mynt om en daler=32 öre SM (silvermynt), tillverkade 1715-1719. De ingick i den ekonomiska politiken under **G. H. von Görtz**, som dock inte uppfann dem. Avsikten var att skaffa betalningsmedel för krigsuppgifterna. Nödmynten var ett slags metallisk statsobligation, som senare skulle inlösas med gott mynt. I verkligheten inlöstes de tre första mynten med nya nödmynt men inte de följande. Ca 25 miljoner daler var i omlopp vid **Karl XII:s** död. Mynten insamlades i juni 1719, och varje ägare fick veckan därpå tillbaka dem. De var då värda 2 öre i st. f. 32 öre. Dessutom fick ägarna en skriftlig försäkran (försäkrings-sedel) att staten, när möjlighet fanns, skulle betala 14 öre per daler. Resterrande 16 öre indrogs till kronan. Ca 19 miljoner mynt inlöstes på detta sätt. År 1724 nedsattes de utelöpande nödmynten till 1 öre kopparmynt (1/6 av värdet). Försäkringssedlarna inlöstes, en del så sent som på 1760-talet.

De första nödmynten *Cronan* präglades i en upplaga av 2,2 miljoner exemplar. De hade texten 1. DALER

S.M. på ena sidan och bilden av en krona på den andra (Bild 1).

1 Daler silvermynt. De första nödmynten, *Cronan*, utgavs 1715. Upplagan var 2,2 miljoner och vikten 3.6 gram.

Redan i februari 1717 hade så många förfalskade mynt tillverkats att Kungl. Majt förordnade att mynten skulle växlas in mot sedlar eller mot nästa upplaga av "myntetecknen" *Publica fide*. För Norra Åsbo härad redovisades inväxlingen vid tinget i Åby den 15 april 1717 då totalt 4290 daler i mynt ersattes med sedlar. Det finns en bevarad längd (se nästa sida) från detta tillfälle vilken upptar personer från häradets alla socknar. Dessutom finns det inlösningskvittan från följande personer.

Jöns Knudsson (Kieldsson?), Ringarp, **Zacharias Erichsson** och **Jonas Een**, Glasbruket, **G. Bergen**, Glasbruket, **Waltman**, Hagstad, **Jöns Utter**, Hagstad, **Ditmar Seger** och **Tue Mårtensson**, Hagstad

I häradsrättens arkiv finns ytterligare en lista för inlösen av "myntetecken". Den upprättades 1 januari 1718 men innehåller endast ett tjugotal namn varav **Olof Johansson**, Hönsholma växlade in 65 Daler som den enda från Oderl junga och Perstorp vid detta tillfälle.

"**Det andra slagets** myntetecken" *Publica fide* som präglades år 1716 i 3,8 miljoner exemplar följdes av nya

upplagor (ca 20 milj ex.) med annat utseende. Samtidigt devalverades myntens värde flera gånger. Under åren 1715-1719 då mynten var gångbara skickade Kungl. Majt. ut ett 40-tal "Placat" som gällde nya upplagor, värdeändringar etc.

Utdrag ur förteckningen gällande för Össjö, Gråmanstorp, Oderl junga och Perstorp.

Anno 1717 d. 15 April infunno sig på Åby Tingshuus undertechnad Häradshöfdinge och Befallningsman tillijka med Norra Åsbo Härad's nämnd, att til underdånigst fölie af Hans K Majst Allernådigst ..... och publicerade förordning af d. 28 februari innewarande åhr, samt hans Excellser Högwäl. Baron, Gen. Lieutnanten och Gouverneuren d: 20 Martii nästl. Utgångne Publication, emottaga de gamla mynteteken som En eller annan kan hafwa att lefwerera, hwaraf föliande Personer så många lefwererat som nedanföre antechnat finnes nembl.

Skogvaktare Jöns Uppers kvittens. Han var bosatt i Källstorp, Perstorp även om kvittensen är undertecknad i Hagstad, Oderl junga.

För dhe med Tingz Rätten af mig lefwererade Åtta dahler gamble Mynteteken, hafwer iag undertecknad af Crono Befallningzmannen Hr. Jacob Stare, emottagit, hwilka penningar iag här med tacksammel. quitteras af Hagstad d. 7 Mai 1717.

Jöns Utter

Källa: Norra Åsbo härad A IV (Protokoll vid sammanträden med häradets invånare)

By	Nr	Norra Åsbo Härad	Dahl.	S:a
Össiö Sochn				
Össiö	9, 10	Fru Juliana Gripenflycht	3	
	5	Per Hansson	2	
	11	Christen Pärsson	3	
	19	Lars Pärsson	2	
	20	Per Nilsson	1	
	1	Norra mölla Pål Mårtenss.	3	14
Grummestorps Sochn				
Biärsgård		Hr. Öfwersten Hestsko	45	
Rösa	4	Nils Ohlsson	4	
Smolarp	3	Anders Nilsson	3	
	5	Per Pärsson	1	
Grummestorp	11	Åke Månsson	3	
		Ingel Olsson	1	
Kringstorp	2	Nils Bengtss	1	58
Oderliunga Sn				
Helialt		Pär Bengtss. med åboarne	15	
Kåshässle		Swän Andersson med åboarne	13	
Harholma		Hindrich Nilsson	4	
Troetzberga		Bengt Pärsson	7	
Månstorp		Ola Jepss.	5	
Hwarshult		Swän Jönsson	4	
Hagstad		Ländzmannen Jeppe Lindberg	31	
		Trotzdrängen Oluf Åkesson	10	
Toarp	1	Pär Pählss.	13	102
Pärstorp Sochn				
Glasbruket		Zacharias Erichsson	18	
Kiälstorp		Heideridaren Waltman	15	
Pärstorp		Tufwe Mårtenss.	6	
		Pär Månsson	4	
		Kyrkio Landgillet som Per Pählss. i Bosarp och Nils Bengtss. i Ybbarp åhrl gifwer till		
		Kyrckan	7	
Stockholm		Mårten Nilsson	4	
Lilla Ryd		Hindrich Bengtss.	4	
Blekemåse		Giästg. Mattias Brun	6	
Tusseholm		Oluf Nilsson	4	
Kiälstorp bygge		Skogwacht. Jöns Utter	7	
Spiutzeröd		Ingel Swänsson	4	
		Thorsten Jönsson	1	
Hönsholma		Oluf Eskelss.	1	
		Swän Bengtss.	3	
Bosarp		Ditmars Seger	4	
		Ryttaren Jonas En	8	
		Ladufogden Helgie Swänss.	14	
Hindrichstorp		Påhl Gierkass.	2	
Pärstorp		Pär Swänss.	1	113

**Kongl Maj:ts
PLACAT
Angående
De gamle Mynteteknens
Inväxlande
Dat. Lund den 28 Februari
År 1717**

WI Carl med Guds nåde, Sweriges, Göthes och Wändes Konung, Stor-Förste til Finland, Hertig uti Skåne, Estland Lifland, Carelen, Brehmen Vehrden, Stettin, Pommern, Cassuben och Wenden, Förste till Rügen, Herre öfwer Ingermanland och Wismar; Så ock Pfaltz-Grefwe wid Rhein i Beyern, til Gulich, Clewe och Bergen Hertig etc. Giöre witterligit, at såsom til äfwentyrs någre wahnartige torde taga sig det orådet före och oachtadt det swåre straff, hwarmed Sweriges Lag, och Wåre Stadgar belägga falska myntare, likwål antingen sielfwe eftergiöra de Myntetekn, som till fölie af Wårt nådige påbud, gifwit Höllenstad i Norrige den 8 Martii, 1716. någon tijd warit ibland Wåre trogne Undersåtare gäf och gängse, eller ock sökia sådane utrikes eftergiorde och hit införde, hemligen til Landets obotelige skada at förhandla och utbringa: Alltså hafwe Wi utaf Konungzlig försorg och wårdnad, til förekommande häraf, i nåder för godt funnit, igenom detta Wårt öpne Placat, hwariom och enom at kundgiöra och weta låta, det förr omrörde Myntetekn af en Daler Silfwermynt, och på andra sidan

märckte med en Crona, intet komma således längre at wara gångbare uti Wårt Rike än til den 1. Maji nästkommande; Hafwandes Wi imedlertid låtit göra den nådige förordning at alla de som nu hafwa detta slagz Myntetehn i förråd, skola dem samma till wåre Ränterier inom föresagde termin af den 1. Maji utwäxla, antingen emot reda penningar eller wåre Ständers Obligationer, der Summan ansenlig är eller de senare Myntetehn af en Daler Silfwermynts wärde, sittande på andra sidan emot valeur-stämpelen en Bild, och kring om randen af penningen desse ord: Publica fide, eller ock emot Wårt Contributions Ränteries mindre Zedlar å 5. 10. och 25. Daler Silfwermynt stycket.

År 1716 utgavs Publica fide i en upp-laga av 38 milj och med vikten 7,6 g.

Wi biude fördenskul härmed och be-falte Wårt Cammar Collegium, General gouverneur, Öfwerståhållaren i Stockholm, Gouverneur och Landshöfdingar, at de noga hand deröfwer hålla, det detta Wårt påbud i alla delar hörsammel. må efterlefwas, och ingen til städias, utan alfwarligit straff til görande, härigenom til andras förfång at befordra sin egennyttighet, under hwad sken det ock wara må; Låtandes denne Wår gjorde förordning allom til efterrättelse på Predikstolarne tre Söndagar å rad afkunnas, så at icke någon sedermera må förebära, sig häraf ingen kundskap hafwa haft. Det alle som wederbör, hafwa sig hörsammel. at efterrätta.

Til yttermera wisso hafwe Wi detta med egen Hands Underskrift och Wårt Kongl. Sigill bekräftat. Lund den 28 Februari 1717.

CAROLUS.

Fotografier: Kjell Ove Persson

Gunos hemsida www.haska.se

Efter kursen

Hans Bohlin - kursdeltagare

För ca ett år sedan gick jag en kurs i släktforskning och träffade människor som var där av samma anledning som jag, nämligen att få veta lite mer om hur man hittar släktleden bakåt.

Under kursens gång var jag nog så upptagen av allt nytt vi fick lära oss och så fascinerad av mina egna upptäckter att jag kanske inte var helt fokuserad på vad de andra berättade om sina skäl och idéer om släktforskning. För att råda bot på detta sökte jag upp en av mina tidigare "medkursare", **Hans Bohlin** i Klippan, för att ställa en del frågor.

På min fråga när han började intressera sig för släktforskning berättade Hans att han i början av 2000-talet blev medlem i Sveriges Släktforskarförbund men att han inte kom igång med någon forskning i egentlig mening förrän vi gick nybörjarkursen.

På sin fars sida startade han i områdena Jönköping, Bottnaryd och i Västergötland. Hans mor var född i Malmö och flyttade som nioåring till en farbror till henne i

Färingtofta där således Hans också har släktband att utforska.

På frågan om på vilket sätt han bedriver sin forskning berättade Hans att han använder sig mycket av Genline, i viss mån av mikrokort från SVAR och att han även fått stor hjälp av Jönköpingsbygdens Genealogiska Förening där han hittat mycket material. Han tipsar också att han sökt en hel del på sökmotorn Google. Vidare har han anlitat landsarkiven i både Lund och Vadstena.

Fastän Hans har lyckats komma vidare i hög utsträckning på egen hand med sin forskning, ner till mitten av 1700-talet, uttrycker han önskemål om att det skulle finnas fortsättningskurser att gå för att fördjupa sig i forskningen och få hjälp och råd om olika saker man kört fast på. Det är för övrigt en synpunkt jag har hört från fler av mina tidigare "medkursare".

Vi kommer in på ämnet vad man gör med alla sina forskningsresultat beträffande sammanställningar och liknande. Hans berättar att han har hittat en kurs i släktforskarprogrammet Disgen. Där skall de få lära sig att använda programmet på rätt sätt för att samla information, strukturera, studera och presentera sin forskning på överskådligt sätt.

Det låter väldigt bra i mina öron så jag får hålla ögonen öppna för någon sådan kurs till hösten för att få ordning på min släkt.

Tack Hans för att jag fick ta del av hur du har gått vidare sedan vi gick kursen. Vi kanske träffas igen på någon fördjupningskurs.

Eivor

Julöppethus med Tomas Anagrius

Tomas Anagrius

Onsdagen den femte dec berättade **Tomas Anagrius** mycket intressant om krukmakeriet i Kvidingebygden. Redan innan han bosatte sig i Kvidinge kände han till att det fanns mycket fin lera där. På Konstfack i Stockholm hade han fått prova på denna lera vars ljusgula färg beror på att den är kalkrik, Den är även järnfattig, vilket innebär att man kan bränna vid högre temperatur och få starkare keramik.

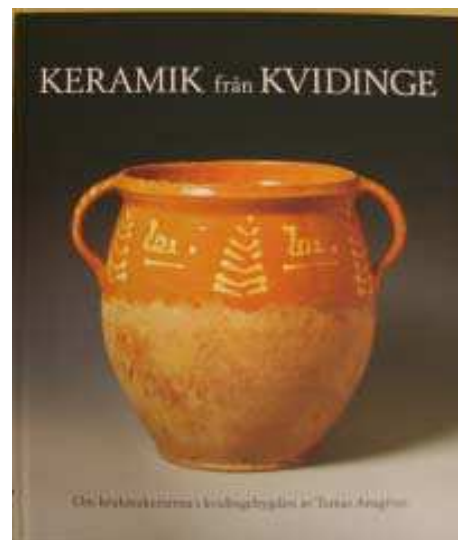
För fyrtio år sedan, efter ett besök hos flickorna Lundgrens café i Skäret där Tomas blev serverad på "äggakagefad" från Kvidinge, började han samla keramikföremål från Kvidingebygden. När han år 1967 flyttade till Kvidinge och övertog ett krukmakeri, började han också ta reda på fakta om krukmakare som hade varit verksamma i bygden. All fakta som Tomas samlade på sig, ledde i somras till att han kunde ge ut en jättefin bok "Keramik från Kvidinge". I den berättar han inte bara om leran och de olika krukorna m.m som var typiska, utan även om krukmakarnas familjer och deras liv.

Tomas visade många vackra diabilder från boken och förklarade bl.a. för oss att en typisk V Sönnarslövkrukan hade lodräta öron. Han berättade även om

olika typiska dekorer som ibland gjordes med piplera och kohorn sk hornmålning. Vi fick se bilder på vacker keramik, keramik vars glasyr hade runnit pga för hög värme och keramik som hade lagats på otroliga sätt.

Ja, det var en mycket intressant kväll och jag rekommenderar läsning av den fina boken som finns i vår lokal.

Lena

Tomas Anagrius bok

TOLKNING AV GAMMAL TEXT

Många har hört av sig om att vi skall starta en kurs i tolkning av gammal handstil. Inte särskilt lätt att få en sådan kurs anpassad till de olika behov som finns och dessutom är det träning och åter träning som ger resultat.

Om man till detta lägger att många har svårt att sätta av tid eller bor för långt borta så blir det inte lättare.

Naturligtvis finns det vissa hjälpmedel och viss teknik man kan använda för att underlätta läsningen. På föreningsmötet den 11 september kommer vi att ge tips och råd samt dessutom gå igenom ett antal skrivstilar som användes i olika typer av dokument under olika tidsperioder.

Detta "startmöte" kommer sedan att följas upp på hemsidan. Vi kommer att lägga ut originalskrifter i olika svårighetsgrader så att var och en kan sitta hemma och göra sin egen tolkning av innehållet - någon vecka senare kommer den "rätta" tolkningen så att man kan jämföra. Vi fortsätter sedan att lägga in nya originalskrifter, följda av tolkningar, under hela hösten.

Thord Bylund

Vid medlemsmötet den 3 april hade vi den stora glädjen att ha den, i släktforskarkretsar, välkände **Thord Bylund** som gästföreläsare hos oss. Thord har i många år varit verksam inom genealogiska föreningen och Sveriges släktforskarförbund. Han har bl.a. varit chef för SVAR och avslutade sin yrkesverksamma bana som arkivlektor vid landsarkivet i Härnösand. Efter pensioneringen flyttade han ner till Källstorp utanför Trelleborg vilket möjliggjort att vi skåningar får ta del av hans stora kunskaper. Han har erhållit flera fina utmärkelser för sitt mångåriga arbete, bl.a. fick han år 2000 ta emot H.M. Konungens medalj av 8:e storleken, citat: "För framstående insatser inom släktforskningen". År 2004 erhöll han Victor Örnbergpriset.

Med andra ord var det en ytterst kunnig föreläsare som ett fyrtiotal förväntansfulla medlemmar hade kommit för att lyssna på. Kvällens ämne var "Fader okänd".

För Er som inte hade möjlighet att lyssna på föreläsningen följer här en kort sammanfattning av vad Thord Bylund talade om.

Fram till år 1990 var det kyrkans uppgift att se till att uppgifter om landets befolkning sattes på pränt och skrevs in i olika kyrkoböcker. Därefter övertog Skatteverket ansvaret för folkbokföringen. Framtida släktforskare torde finna det betydligt mer torftigt att söka sina rötter i skatteverkets rullor än vi som har förmånen att studera bl.a. gamla husförhörslängder och församlingsböcker där prästen ibland skrev sina egna reflektioner om sina församlingsbor.

Vi fick veta att långt ifrån alla som fanns i landet före 1917 var inskrivna

FADER OKÄND - medlemsmöte

i kyrkoböckerna. Bland andra det s.k. resandefolket, de som i dagligt tal kallades tattare. Det fanns även de som inte ville vara med där av andra skäl, t.ex. för att slippa betala skatt. Men de flesta av församlingarnas invånare, i alla fall på landsbygden, kunde man nog återfinna i någon kyrkobok. Barn födda av judiska föräldrar skrevs in i böckerna som "oäkta" trots att föräldrarna var gifta. Detta berodde på att det då enbart var den lutherska läran som var den enda "rätta". När möjligheten att vigas borgerligt kom kunde därmed judiska familjer genom ett "nytt" äktenskap visa att deras barn var "äkta".

I födelseböckerna fördes nämligen noggrant in om barnen var "äkta" eller "oäkta". I lagens mening, långt in på 1800-talet, var det straffbart med sexuella förhållanden utom äktenskapet. Både man och kvinna kunde dömas till höga bötesstraff, utöver den skam och nesa det innebar i sig att få barn utan att vara gift. Kunde inte kontrahenterna betala sina böter kunde fängelsestraff, på vatten och bröd, utdömas.

Om barnafaderns namn inte uppgavs kunde dessutom kvinnan utsättas för s.k. "pinligt förhör" (tortyr) för att få henne att uppge namnet. Om den uppgivna fadern inte erkände barnet som sitt hade kvinnan möjlighet att stämma honom inför tinget. I alla avseenden var det kvinnan som trots allt fick största straffet. Hennes "värde" på äktenskapsmarknaden sjönk drastiskt, hon fick svårt att dra försorg om både sig själv och sitt oäkta barn och tvingades ofta att flytta till fattighuset.

Många s.k. oäkta barn föddes också "på lönn" (i hemlighet) med barnamord som följd. Alla kvinnor hade varken ork, mod att uthärda skammen eller ekonomisk möjlighet att dra försorg om ett barn och kände sig kanske därför tvingade att ta till andra drastiska åtgärder.

Kvinnorna från högre samhällsklasser valde kanske oftare att resa till en ort långt hemifrån för att föda sitt barn och därefter lämna det ifrån sig för placering i fosterhem. År 1778

kom det s.k. "barnamords-plakatet" som gav kvinnan rätt att föda helt och hållet anonymt vilket gjorde att barnet kunde skrivas in i kyrkböckerna med tillägg "föräldrar okända".

År 1894 kom en förordning som angav att moderns korrekta födelse-datum skulle anges i barnets födelse-notis, vilket möjliggjorde att hon senare kunde identifieras.

Kvinnor som hade fött barn ansågs som "orena" och det dröjde därmed ett tag efter förlossningen innan de kunde besöka kyrkan för kyrkotagning. Det innebar att hon åter upptogs i den kristna gemenskapen. Detta gällde dock bara kvinnor som fött barn inom äktenskapet. Ogifta mödrar fick istället absolution, vilket innebar att prästen gav henne förlåtelse för den syndiga gärningen och välsignade henne. Detta skedde *utanför* det egentliga kyrkorummet oftast i sakristian.

För att få reda på om församlingens invånare levde i "Herrens tukt och förmaning" och följde de tio budorden och lagens paragrafer, valdes av sockenstämman tillsynsman/män s.k. "sexmän" - För kyrkans och prästgårdens underhåll samt för **övervakning av tukt och goda seder** i församlingen -. Ämbetet förekom till 1862. (Sexmän - i vardagligt tal bygdens angivare och skvallerkärringar. Källa: Henrik Anderö; Ordbok för släktforskare)

Lite olika tips för att leta reda på fadern till ett oäkta barn fick vi givetvis också. I domböckerna kan man leta efter *bötesuppgifter*. Det kan även finnas *stämningslistor* - där kvinnan stämt mannen för att få uppfostringsbidrag till barnet, *bilagor* till födelseböckerna. Kontrollera utflyttnings- och emigrantlistor med tidpunkter näraliggande moderns havandeskap och barnets födelse. Det kan även vara så att om moder och barn har olika efternamn så kan det vara faderns namn barnet har fått.

Efter att ha svarat på många frågor från vetgiriga släktforskare avtackades Thord Bylund av Bengt Emgård med en bukett blommor och en varm applåd av oss uppskattande åhörare. Vid pennan

Eivor

FÖRENINGSMÖTE - OVANLIGA KÄLLOR TILL NYTTA OCH GLÄDJE

Rolf Johansson från Landsarkivet besökte oss den 7 nov. 2007 på 47:an och berättade om ovanliga källor till nytta och glädje för oss släktforskare.

Rolf har en lång tid som anställd på LA, han började redan 1968 och har sysslat med förutom "vanligt" arkivarbete även med utbildning och konsultarbete mot myndigheter.

På LA finns c:a 535 församlingars kyrkoarkiv från Skåne – Blekinge och Halland. Utöver detta finns hela eller delar av bl.a. arkiv från Lunds Universitet, Region Skåne, Lunds Stadsarkiv och Polismyndigheten i Skåne. Det finns också arkiv från Sjömanshus, Skolor och Länsstyrelser.

Visste Ni att LA letar fram bouppteckningar från 1900-talet utan kostnad för framtagningen, kopiekostnad tillkommer. Bouppteckningar från före 1900

kostar även framtagningen en liten slant.

På Arkivcentrum Syd (ACS) finns mikrokort för samtliga församlingars

kyrkoarkiv i Sverige fram till år 1924. De äldsta kyrkböckerna är från år 1624 (född- dop- vigsel)

En ny CD-skiva presenterades, NAD (Nationell Arkiv Databas). Det är en förteckning över många arkiv och register som kan innehålla intressanta uppgifter för oss släktforskare.

Vid presentationen av NAD-skivan fungerade inte det tekniska, utan Rolf fick sitta på golvet med ryggen mot åhörarna manipulera mellan overhead och Lap-toppen göra det någorlunda begripligt för oss.

Tack Rolf,.....Du är alltid välkommen till oss på 47: an.

P.S. Rolf bad mig påminna: Vid besök, glöm ej att ringa och boka plats.

Landsarkivet LA: Dalbyvägen 4, Lund 046-19 70 00

Arkiv Center Syd: Porfyrvägen 20, Lund 046-222 17 00

Sten

Bättre brödlös än rådlös - hoppas det inte blev ryggont.

NYTT I ARKIVET

Keramik från Kvidinge av Tomas Anagrius

Dokument från Össjö socken. Gåva från Britt Bengtsson. 4st pärmar

Bondpojken som blev skogsman av Tore Lars Kristoffer Svensson. Gåva av Hjördis Nilsson

Kyrkböcker i Oderljunga födda, vigda, döda 1680 - 1767. CD av Guno Haskå

Årsmöte ”med hatt och dragspel”

Föreningens årsmöte hölls den 9 feb på 47:an. Det var en hel del medlemmar som hade kommit. **Sten Svensson** var som vanligt ordförande för möte och **Gertrud Hannrup** var sekreterare. Hon blev senare invald i styrelsen och är vår nya sekreterare. **Birgit Nilsson** hade av sagt sig ur styrelsen, så Gertrud gick upp från att ha varit suppleant. Som ny suppleant valdes **Vivan Bengtsson**. I övrigt blev det omval. Eftersom våra fantastiska husmödrar tackat nej till fortsatt arbete i köket trodde nog många att det skulle vara svårt, ja nästan omöjligt att hitta någon ersättare. Men så var inte fallet, utan nya köksmästarna är **Roger Ragnarsson** och **Agneta Blomqvist** från gården Bjerhus, Fastarp.

Gertrud Hannrup & Sten Svensson

När hon önskade sig ett dragspel sa hennes man “Vad är det för skit att lägga pengar på?” Efter skilsmässan for Gunilla direkt till Helsingborg och hyrde ett dragspel! När hon sen blev bortbjuden sa folk: “Ta ditt dragspel med!”. Så hon tyckte att hon hade gjort ett bra byte.

Hon berättade även historier från sin tid som lärare och mellan berättelserna spelade hon dragspel och sjöng och innan hon började sjunga så satte hon på en ny huvudbonad. Några var vackra hattar, men hon satte även på sig “rälga” saker. Det var en mycket varierande repertoar som sträckte sig från “Ann-Carolina öppna din dörr” till “Varm korv Boggie” och vi fick också göra våra stämmor hörda. Det var en mycket trevlig stund.

Gunilla Bengtsson underhöll.

Birgit avtackades

Lena

“Med Hatt och Dragspel”

Efter årsmötet underhölls vi av **Gunilla Bengtsson** från Viken. Hon berättade livfullt om sig själv och om hur hon så gärna ville spela dragspel när hon var ung. Det blev pianolektioner i stället eftersom flickor inte spelar dragspel. Som 14-åring ville hon bli artist, men hennes mamma ville att hon skulle bli något hederligt. I Gunillas släkt var man antingen sjöman eller lärare – eller gift med en sjöman eller en lärare. Därför blev hon lärare och gifte sig med en sjöman.

Publiken deltog aktivt i musiken.

Föreningsmöte 6 mars, 2008

Adele Leyden, charmerande kvinna med gedigen kunskap om våra historiska kartor

....besökte vår föreningen den 6 mars. Ett 40-tal kart- och historieintresserade hade samlats för att få ta del av Adele Leydens mångåriga erfarenhet som arkivforskare på länets kartarkiv.

Av Adele fick vi bland annat lära oss .....

- Att vårt svenska kartmaterial är unikt.
- Att det var Gustaf Vasa och Gustaf II Adolf som lade grunden för vårt kartväsende.
- Att Carl IX 1609 ville ha en karta över var Sveriges gränser gick, ett uppdrag som gavs till Anders Bure, eller Andreas Bureus som han också kallade sig.

Arbetet var klart 1626 och två år senare bildades en myndighet som skulle upprätta kartor över hela riket. Myndigheten kom att benämnas Lantmäteriet.

- Att ett fantastiskt forskningsmaterial är de kartor som upprättades i samband med Laga Skiftesreformen av år 1827. Under arbetet med byarnas skifte upprättades också beskrivningar, dels *Ägobeskrivningen* som tar upp vad var och en ägde före skiftet och dels *Delningsbeskrivningen* där man får reda på vad ägarna fick efter delningen, en beskrivning som gäller än idag.
- Att "förmedlat mantal" är ett omräknat mantal, en åtgärd som vidtogs om den nya gården inte gav den avkastning man räknat med före skiftets genomförande.
- Att det var under Laga Skiftesreformen de gamla byarna sprängdes och gårdarna "flyttades ut".

Adele Leyden

Efter Adele Leydens intressanta information fick vi tillfälle att ställa frågor och en givande diskussion följde.

Vid pennan, Barbro Andréll

Forts. Lite tips om böcker och andra skrifter om ÅBY.

Musik och nöjesliv i Klippanbygden, Beträktelser av Sture Wetterberg (1988)

Brukspatron Sven Magnus Sunnerdahl och hans skola i Klippan. Utgiven av Sunnerdahlska fonden, skriven av Axel Malmberg (1954)

Vedby kyrka Av Axel Malmberg (1947)

Gråmanstorps Kyrka i Klippans församling, Av Tage de la Motte (1947)

Klippans skyttekompani 1912 – 1962, Utgiven av Styrelsen för Klippans Skyttekompani (1962)

Klippans gymnastikkrets 40 år, Jubileumsnummer 1957

Ljungbergs boktryckeri AB Klippan 50 år, Utgiven av Styrelsen (1959)

90 år med tryck, Ljungbergs 1909 -1999, En kort tillbakablick av Gunnar Ljungberg

Klippans brottarklubb 50 år 1933 - 1983, Av: C-G. Berm, Erik B. Svensson, Helge Lindgren, Sven Svensson, C-A. Tebring

Minnen Av: Rutger Larsson

Familjen - Bruket - Kompisarna - Bruksskolan - Realskolan, (1995),

Horisonten vidgas (1996), Så byggde vi välfärden, 1945 - 1971 (1999), Vadan och Varthän 1971 - 1993, Cirkeln slutet 1994 - 2002 (2002)

Av: Lars-Erik Braun; Historiska rundturer i Klippanbygden del : 1-2-3 (2000), Tvärby - byn på tvären (200?), Landets äldsta "pappersfack" 110 år Pappers avd. 66 jubilerar. (2006)

Norra & Södra Åsbo härad

Program hösten 2008

- Tor. 11/9 kl.19.00** FÖRENINGSMÖTE. Tema: "Tolkning av gammal skrift" (se även notis på sid. 19)
- Lör. 11/10 kl.09.00** SLÄKTFORSKARDAG med Anbyte och föreläsning om Emigranter samt tips och råd om Emigrantforskning.
- Tor. 6/11 kl.19.00** FÖRENINGSMÖTE. Tema: "Bildbehandling". Vi får tips och råd om hur man med datorns hjälp kan förbättra och reparera gamla bilder samt lägga till text.
- Tor. 4/12 kl.19.00** JUL-ÖPPET-HUS. Bengt Åke Bengtsson berättar om jultraditioner och sjunger (tillsammans med Jenny) julsånger för och med oss. Lite överraskningar ingår också i hans program.

Öppet Hus

- måndagar kl.10-16 8/9, 22/9, 6/10, 20/10, 3/11 och 17/11
- fredagar kl.13-16 12/9, 26/9, 10/10, 24/10, 7/11 och 21/11
- söndagar kl. 9-12 28/9, 26/10 och 30/11

Alla aktiviteter är på Studiediegården 47:an, Storg 47, Klippan
Se även vår hemsida (www.aasbo-gen.com) och HD/NST